

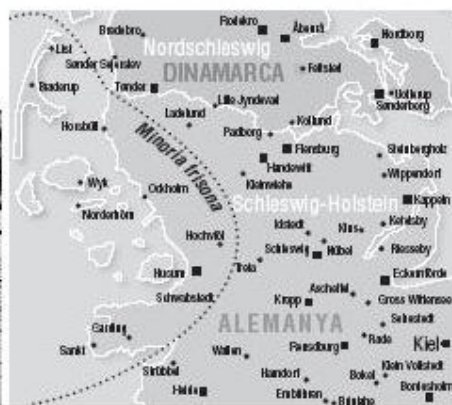
Moll de la ciutat alemanya de Flensburg. Al fons, més enllà de la bocana del port, s'obria la costa danesa. / FOTOS: CARLES RIBERA

A l'altra banda de la ratlla

LA FRONTERA GERMANODANESA, UN AIGUABARRIG. Els ciutadans del ducat de Schleswig van decidir per referèndum fa més de vuitanta anys si volien ser alemanys o danesos. Al nord van guanyar els danesos; al sud, els alemanys, i molts ciutadans van quedar com a minoria a l'altre costat de la ratlla.

CARLES RIBERA

● «Si Alemanya i Dinamarca juguen la final del campionat del món d'handbol, ho tinc clar, jo vaig amb Dinamarca.» Aquesta afirmació la fa un ciutadà amb passaport alemany de tota la vida, Jens A. Christiansen. Com ell, molts habitants de la regió de Schleswig-Holstein, la més septentrional d'Alemanya, se senten part de la cultura danesa i no dubten, tot i viure en una república federal, a penjar els retrats de la reina Margarida i el príncep Enric al menjador de casa. Christiansen és el secretari general de la Sydslesvigske Forening (SSF), una associació que aglutina més d'una desena d'entitats de la minoria danesa d'aquesta zona, un col·lectiu d'unes 50.000 persones que no és pas fruit de les migracions o els exilis, sinó d'una ratlla fronterera posada per la política que els va deixar, el 1920, al costat que no volien. «No hem escollit ser alemanys», sosté Dieter Paul Kis-

A dalt, una vista de Flensburg. A sota, la seu del secretariat de la Unió Federal Europea de Nacionalitats (FUEV). Al costat, en mapa de la zona i un veï amb vestit típic a Sønderborg (Dinamarca).

ness, president de la Societat Cultural Danesa (SSF), tot i que matixa que l'acceptació de la frontera és indiscutible. «Som alemanys, però formem part de l'univers cultural danès, i hem aconseguit viure en pau sense confrontacions», hi afegeix.

Un referèndum per decidir

La pau i la convivència són els béns més preuats perquè han costat de consolidar. La regió de Schleswig, avui dividida entre dos estats, va ser un ducat danès fins a mitjan segle XIX, quan Prússia i Àustria, primer, Alemanya posteriorment, van pugnar amb la Corona danesa per controlar un territori d'aiguabarreig lingüístic, en què danesos i alemanys havien conviscut durant segles sense problemes. Hi va haver dues guerres. La primera, entre 1848 i 1850, la van guanyar els danesos. La segona, el 1864, va caure del costat prussià, que va annexar tant el nord com el

sud de l'àrea avui dividida, després de deixar 10.000 morts pel camí. Acabada la Primera Guerra Mundial amb la derrota alemanya, el 1920 els ciutadans de la regió van decidir en referèndum a quin estat volien pertànyer. La consulta es va fer dividint el territori en dues zones. Al nord, el 75% de la població va voler ser danesa. Al sud, el 75% van voler ser alemanys. La frontera, per tant, es va establir a mig camí, deixant un 25% dels votants, respectivament, al costat que no havien triat.

L'ascens del nazisme i la invasió de Dinamarca per Hitler van agreujar les tensions en una zona nacionalment esquizofrènica: en localitats com l'avui danesa Hadersleben, el visitant pot veure monuments als danesos caiguts durant la Primera Guerra Mundial lluitant sota bandera alemanya i, una mica més enllà, monòlits erigits en record dels veterans que van defensar la Corona danesa

contra els alemanys vint anys més tard. Finalment, la Declaració de Bonn-Copenhagen de 1955 va establir la zona. Mig segle després, però, encara queda una certa nostàlgia i un fort sentiment identitari.

«Pensem que formem part d'una situació especial, som cultura danesa a Alemanya, però tampoc volem ser instrumentalitzats pel govern danès», sosté Dieter Paul Kissness. És que la minoria danesa d'aquest land alemany rep importants aportacions econòmiques de Copenhagen per al manteniment de les seves activitats, des de les culturals fins a les polítiques. Entre aquestes entitats subvencionades hi ha el diari *Flensburg Avis*, de tendència social liberal i que té una circulació de 6.000 exemplars diaris amb un 60 per cent del pressupost cobert pel govern danès. «Publiquem el 75% dels articles en danès i el 25% en alemany, i som conscients que si augmentéssim el

LES DADES

-NORDSCHLESWIG
Al nord de la frontera, en territori danès, hi viuen 15.000 persones que conformen la minoria alemanya. Disposen de 23 escoles bressol, 16 escoles i un Institut de llengua alemanya. Tenen un diari en alemany i en partit polític.

-SÜDSCHLESWIG
Al sud de la frontera, en territori alemany, hi viuen uns 50.000 habitants de parla danesa. Tenen 57 escoles bressol i 49 escoles. Disposen d'un diari i en partit polític.

-FRISONS
Queden uns 10.000 parlants del frisó a la costa oest de Schleswig.

percentatge en alemany vendriem més», admet el director del rotatiu. Segons explica, això és degut al fet que la minoria danesa «no és una minoria lingüística, sinó una minoria cultural, i molts se senten danesos encara que s'expressin en alemany».

La capital simbòlica dels danesos alemanys és la turística ciutat pomarica de Flensburg, seu del secretariat de la Unió Federal Europea de Nacionalitats (FUEV). Una ciutat històricament vinculada al comerç dels aiguaderats amb les Antilles, avui meca de la indústria de la pomografia (!) i víctima d'un cert declivi industrial (12% de desocupació a la regió) que fa mirar el jove cap a la pròspera Dinamarca, uns quilòmetres al nord. Allà, però, també n'hi ha que se senten estranys en una terra que sempre ha estat seva.

Alemanys a Dinamarca

El rotatiu *Der Nordschleswiger* va ser, el 2 de febrer de 1946, el

A dalt, una vista del port de Husum, a la zona frisona. Al costat, una vista de Soederberg. A sota, Harro Hallman, de la minoria alemanya de Dinamarca. Al mig, el director del diari de la minoria alemanya a Dinamarca *Der Nordseebote*, Siegfried Matlok. A l'esquerra, a sota, els representants de la minoria danesa a Alemanya, Jens A. Christensen i Dieter Paul Kissner. El director del diari es danès a Alemanya *Fleensborg Avis*. Al costat, el grup de periodistes europeus que va visitar la zona l'agost passat. / FOTOS: C.R.

primer diari en llengua alemanya que es va publicar sense censura prèvia per les potències aliades vencedores. Això va ser possible perquè aquest periòdic s'editava, i encara s'edita avui a la banda danesa de Schleswig. Allà hi viuen uns 15.000 descendents de la comunitat alemanya que va quedar separada del seu país arran del referèndum de 1920. «En aquesta àrea només hi ha un altre diari, en danès, i nosaltres som una mica la veu crítica, tot i que la nostra línia editorial no defensa pas que tot el que és alemany és bo i tot el que és danès és dolent», sosté el director del rotatiu, Siegfried Matlok.

Harro Hallman, de l'associació de la minoria alemanya, comenta que la convivència amb els danesos és absoluta cordial, tot i algunes tensions per les recents reivindicacions, no ateses, d'introduir el

«Déu va crear el mar i els frisons, la terra»

● Jörgen Jensen Hahn és mestre i un dels amb prou feines 10.000 ciutadans alemanys de llengua frisona (una variant de la parlada també als Països Baixos), localitzats al nord de la costa oest del land

(xais i les célebres vaques) i al recent i lucratiu negoci de l'energia eòlica, en una àrea assolada pels vents del mar del Nord. Un territori robat al mar que justifica la frase cèlebre d'un dels pares de la pàtria

frisona, que Jensen recorda: «Déu va crear el mar i els frisons, la terra.» Tot i la tímida presència d'aquesta llengua a l'escola, la situació no és tan consolidada com la de les minories danesa d'Alemanya i alemanya de Dinamarca. Sosté Jensen: «La política de la zona està marcada per la frontera. No hi ha política de minories, sinó de frontera, i els frisons som pel mig però estem sols.»

La realitat dels frisons i de les minories danesa i alemanya va començar de primera mà fa unes setmanes una desena de periodistes de l'associació de diaris en llengües minoritàries MIDAS.

Pastures a tocar el mar.

de Schleswig-Holstein. Els frisons viuen en unes terres protegides per dics guanyades al mar durant més de 500 anys, terres fèrtils dedicades al conreu, a les pastures

bilingüisme en la retolació pública. No ha estat fàcil recuperar la normalitat per a un col·lectiu que, després de l'alliberament de Dinamarca de la dominació nazi, va patir la revenja dels seus veïns. De fet, a diferència del que passa a la part alemanya amb la senyera danesa, que omple a jardins i llueix en adhesius a molts vehicles, a Dinamarca per poder desplegar una tricolor alemanya s'ha de demanar permís administratiu. «Sempre te'l donen, però has de passar pel tràmit», explica Hallman.

Hi ha una altra diferència entre la minoria alemanya de Dinamarca i els seus homòlegs danesos a la banda germànica, segons el mateix Hallman: «Si Alemanya guanya un partit, som alemanys. Si guanya Dinamarca, som danesos.» Pragmatisme alemany a Dinamarca.